Pet puta godišnje imamo istu turobnu pjesmu koja se razlikuje tek u nijansama. Četiri kvartalna i godišnji podatak dijele vlast i struku u procjeni gospodarske budućnosti Lijepe naše. Optimističnija Vlada najavljuje bolje sutra obrazlažeći da ovo danas i nije tako loše. Realnija struka ukazuje da nema nikakvog razloga da sutra bude bolje nego što je to danas. Kada Vlada na odgovore struke nema suvislog odgovora tada struka dobija atribute statističara, neznalica itd. Međunarodne institucije, na žalost Vlade, donose slične prognoze stručnjacima na koje Vlada ne reagira. Oporba je priča za sebe. Uvijek ista retorika bez sadržaja.

Hrvatska je kriza naš autohtoni nacionalni proizvod dodatno „ojačan“ globalnom krizom. Osim toga razvijeni svijet prvi ulazi u krizu i prvi izlazi iz krize. Nerazvijene zemlje, Hrvatska, zadnje ulaze i ostaju u krizi duže nego što bi to sugerirali „peglani ciklusi“. Tako, objektivno je nužno da kriza ima dramatičnije učinke u nerazvijenim zemljama u odnosu na razvijene zemlje. Problemi su različiti. Razvijeni imaju problem obilja štednje u odnosu na spremnost investitora da investiraju, a nerazvijene zemlje imaju svakojakih problema od kojih je najznačajniji nesposobnost snalaženja što ima svoju visoku cijenu. Pred ove izbore dosegli smo nulu, nakon čega je slijedilo potonuće da bi, ako Bog da, u trećem kvartalu ostvarili opet – nulu. Za povećanje gospodarske aktivnosti u drugom u odnosu na prvo tromjesjećje zaslužan je Linić. Najava fiskalizacije i fiskalizacija dali su svoj učinak smanjujući sivu rpivredu. Prema tome, bolji rezultati su posljedica što je sivo gospodarstvo u jednom svom dijelu pobijelilo. Premalo za optimizam.

Kako je ovih dana bilo dosta govora i komentara glede kretanja BDP-a, ja ću se više usmjeriti na pitanja što nam je činiti.

Pogađate! Počinjem s poreznom reformom. O tome nemam što dodati osim pozvati se na prijedlog koji sam objavio u formi monografije: „Porezna reforma i hrvatska kriza“. Po mome mišljenju zbog uporne krize valjalo bi predloženom pridodati mogućnost neograničenog obračuna gubitaka iz prethodnih razdoblja.

Drugo. Valjalo bi mirovinsku reformu izvršiti tako da umjesto mirovine temeljene na radu uvedemo institut mirovine temeljene na socijalnom stanju građana odmakle dobi. Mišljenja sam da bi granica od 65 godina mogla ostati.

Moj treći prijedlog poznat je pticama na grani. Potrebno je nacionalni financijski sustav učiniti nacionalnim tako da imamo nacionalne igrače u financijskoj industriji. Dakle, potrebno je uspostaviti nacionalnu komercijalnu banku koja bi pokrivala između četvrtine i trećine kreditnog tržišta. Za sada imamo nacionalnog igrača u osiguravateljnoj industriji, ali kako stvari stoje predstoji prodaja. Vrijednost Croatia osiguranja nije ni približno na razini kako to ističu neke moje kolege. Ovo je razlog da se odustane od prodaje. Ono što je obilježavalo Croatia osiguranje, otkad znam za sebe, je činjenica da su čelnici moralno-politički podobne ličnosti.

Četvrto, centralna banka ima puno posla. Najprije mora povezati male nekonkurentne banke na jedinstvenom financijskom tržištu u nacionalnu banku, ako treba i potrebnim zakonskim polugama. Potom je bitno da se uvede selektivni pristup kreditiranju. Kredite stanovništvu valja podrediti financijskom ozdravljenju građana, a rješenja prisutnih problema dogovoriti „preko šaltera“ s poslovnim bankama. Instrumentima snažno podržati kreditnu aktivnost gospodarstvu. Smanjenje kreditnih obveza prema inozemstvu poslovnih banaka je racionalno s njihove točke motrišta; međutim, s nacionalne točke motrišta to je kontrakcija sa mogućim značajnim posljedicama. Isključiti bilo koju i bilo kakvu valutnu klauzulu. To nas dovodi do zahtjeva da se umjesto jedinstvene bilance stanja poslovnih banaka uvedu podbilance. Jedna bi bila kunska, a druga devizna. Tako bi poslovne banke iz kunskih sredstava plasirale kunske kredite, a iz dveiznih sredstava devizne kredite. Prigovor kako bi to ugrozilo suverenitet kune je na mjestu. Međutim, na to mogu odgovoriti da institut valutne klauzule čini kunu monetarnim manekenom.

Peto. Izvršiti regionalizaciju i komasaciju zemljišta u poljoprivredi i podržati robnu proizvodnju. Stara domaćinstva, sukladno odredbama mirovinske reforme, zbrinuti kako bi dostojanstveno proveli ostatak svog životnog vijeka. Dio prerađivačkih kapaciteta locirati u bllizini proizvodnje poljoprivrednih proizvoda.

Šesto. U sektoru turizma naročito podržati izgradnju malih obiteljskih hotela, 25 – 30 soba, kako bi umjesto svaštarenja dobili robne proizvođače koji će se prema turističkom tržištu odnositi kao dugoročnoj šansi, a ne, kao do sada, izvoru dodatne zarade. Na ovim stranicama pisao sam o New dealu o čemu se zainteresirani čitatelj može pobliže upoznati.

Smanjiti broj jedinica lokalne uprave i samouprave je sedmi zadatak koji valja obaviti. O tome sam također pisao na ovim stranicama. Kratko: smisao lokalne uprave i samouprave nalazim u potrebi regionalnog razvoja koji se, kordinirajući od strane države, kompletira u plan razvoja Lijepe naše. Decentralizacija koja se može identificirati u prijedlozima o većoj participaciji u poreznim prihodima samo će dodatno smanjiti učinkovitost države. U ovu priču svakako valja

ubrojiti i problem restrukturiranja države što je ozbiljan problem, s jedne strane, i, s druge strane, „vrući krumpir“ kojeg nitko ne želi.

Osmo. Pitanje poštivanja zakona možda je najveći izazov koji stoji pred nama. Postojeće nepovjerenje prema državnoj administraciji, podgledaj na ovim stranicama „Zaprešić kao slučaj“, predstavlja značajan izravan trošak građanima, investitorima, ali istovremeno povećava i neizvjesnost. Naprosto ako ne poštujemo institute koje donosi Sabor teško je govoriti o pravdi i moralu. Upravo Linićeva fiskalizacija nam slikovito govori u kojem i kakvo pravnom okviru živimo.

Deveto. Fleksibilnije tržište rada nije želja zločestih predlagača. Fleksibilizacija rada znači borbu za radna mjesta. Naprosto sindikati moraju shvatiti da su prošla neka vremena kada je čimbenik rad bio određen i standardiziran pa je, prema tome, bilo moguće homogenizirati članstvo. Razvoj na znanju čini rad promjenjivim do te mjere da ga temeljem nazivlja nije moguće uspoređivati. Sindikati moraju biti svjesni da su suodgovorni za ovaj broj nezaposlenih ma koliko mi šutjeli o tome. Nije mi poznato da bilo koji sindikat sustavno prati rad sličnih sindikata u svijetu koji angažiranjem struke ekonomskih analitičara ravnopravno sudjeluju u stvaranju pretpostavki razvoja odnosne zemlje. I sam mogu svjedočiti da sam većem broju sindikalnih čelnika sugerirao da se pojave kao aktivni čimbenik spašavanja tvrtki od stečaja putem radničkog dijoničarstva, ESOP, što je u najboljem slučaju kod njih izazvalo reakciju slaganja klimanja glavom. Sindikati moraju znati da im je zadatak da aktivno sudjeluju u traženju puta izlaska iz krize. U protivnom stvari će se događati nezavisno od naših prohtjeva, ali s napomenom na daleko nižoj razini od danas moguće.

Deset. Izvoz. Izvoz. Izvoz je prava priča. Nime, u maloj i otvorenoj zemlji samo izvozna strategija obećava, ne osigurava, uspjeh. Tu je priča o malim i srednjim poduzećima tek priča. Nije da nisu potrebna, ali oni nisu u stanju podnositi troškove razvoja i marketinški pristup tržištu. Moderni marketing je isporuka maksimalne dodane vrijednosti potrošačima. Za to je potrebna velika tvrtka koja je istovremeno dovoljno fleksibilna što često ističem mojim poslovnim partnerima. Samo izvoz i opet izvoz može rješiti probleme na ovom jedinstvenom europskom tržištu. 1.7. dogodile su se promjene koje mnogi još uvijek nedovoljno uvažavaju.